

**KITEEN KAUPUNGIN
TARKASTUSLAUTAKUNNAN**

**ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2016**

KITEEN KAUPUNKI

Tarkastuslautakunta

Kiteen kaupunginvaltuustolle

KITEEN KAUPUNGIN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Kiteen kaupungin kahden edellisen vuoden tilinpäätösten erinomainen tulos antoi hyvän lähtökohdan Kiteen kaupungin kuntatalouden hoitamiselle vuonna 2016. Kiteen kaupungin tilinpäätös toteutui vuonna 2016 selvästi talousarviota parempana. Tilikauden tulos 6,1 miljoonaa euroa on peräti 4,4 miljoonaa euroa budjetoitua parempi.

Kiteen kaupungin kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2016 lopussa oli 10,3 miljoonaa euroa. Kiteen kaupungin on perusteltua varautua taloudellisesti tulevaisuuden muutoksiin ja niihin liittyviin epävarmuustekijöihin. Kiteen kaupunki kohtaa merkittäviä muutoksia jo vuonna 2017 esimerkiksi maakunnallisen Siun sote-kuntayhtymän aloitettua toimintansa vuoden 2017 alussa.

Kiteen kaupungin ja Rääkkylän kunnan välinen kuntaliitosprosessi kohtasi syyskuun lopussa yllättävän käänteen, kun korkein hallinto-oikeus päätti, ettei valtioneuvoston tekemää yhdistymispäätöstä saa laittaa täytäntöön. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan ei ole riittävällä varmuudella todettavissa, että Rääkkylän kunta ei sote- ja maakuntauudistuksen toteutuessa vuonna 2019 kykenisi turvaamaan asukkaidensa lakisääteisiä palveluja. Korkein hallinto-oikeus kumosi marraskuussa päätöksellään valtioneuvoston päätöksen Rääkkylän kunnan liittämistä Kiteen kaupunkiin vuoden 2017 alusta alkaen.

Kiteen kuntatalouden seuranta oli vuonna 2016 varsin reaaliaikaista. Siitä huolimatta voitaneen todeta, että kahden edellisen vuoden tapaan tilivuoden 2016 tuloksen suuruus yllätti monet. Ennakoitua parempi tulos on tietenkin myönteinen asia, mutta talousarvion ja tilikauden toteuman välisen erotuksen ei tulisi olla näin suuri, vaan taloudenhoidon tulisi olla tältä osin suunnitelmallisempaa.

Kiteen kaupungin toimintakate toteutui vuoden 2016 tilinpäätöksessä 1,8 miljoonaa euroa budjetoitua parempana. Vuonna 2015 vastaava määrä oli 1,6 miljoonaa euroa. Tuloverot vähenivät vuonna 2016 4,2 % eli noin 1,3 miljoonaa euroa johtuen muun muassa tuloveroprosentin laskemisesta 0,5 %-yksiköllä. Valtionosuudet kasvoivat vuonna 2016 2,6 % eli noin 1,0 miljoonaa euroa.

6,1 miljoonan euron ylijäämästä tulosta voidaan pitää erinomaisena tuloksena. Huomionarvoista on, että 3,1 miljoonan euron nettoinvestoinnit pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella kaupungin kokonaislainamäärän laskiessa. Merkittävimmät investoinnit tilivuoden aikana olivat Arppen yhtenäiskoulun rakentamisen loppuun saattaminen ja Kesälahden Aurinkotalon kunnostaminen terveysesmaksiksi.

Tulevina vuosina elinvoima-asioiden tulee olla Kiteellä tekemisen keskiössä. Vuoden 2016 mittavana työnä oli seudullisen elinkeinostrategian ja Kiteen kaupungin elinvoimaohjelman laatiminen. Elinkeinostrategian mukaan kehittämisen painopisteitä tulevat olemaan biotalous- ja hyvinvointiala perinteisiä toimialoja unohtamatta. Kaupungin elinvoimaohjelman mukaan tavoitteena on luoda Kiteelle uusia työpaikkoja yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Työpaikkoja oli vuonna 2016 aiempaa enemmän haettavana, ja työllisyys kehittyi Kiteellä myönteisesti koko vuoden ajan. Vuoden 2016 lopussa työttömyysaste Kiteellä oli 18,2 % (20,2 % vuotta aiemmin). Pahin talouden taantuma näyttää tunnuslukujen valossa olevan ohi, mutta työttömyys on Kiteellä edelleen korkealla tasolla.

Tarkastuslautakunta on aiemminkin peräänkuuluttanut huomion kiinnittämistä hallinnollisiin menettelytapoihin. Asioiden valmistelussa on edelleen korjattavaa. Aloitteiden käsittelynopeuksissa on turhan suuria vaihteluita. Aloitteen käsittelyssä on voinut mennä jopa vuosia, jolloin aloitteen alkuperäinen tarkoitus on voinut vanhentua aloitteen saapuessa valtuuston käsiteltäväksi.

Luottamushenkilöelimille tulisi antaa selvemmin niille kuuluva arvo. Tilintarkastuspalvelujen kilpailutusta ei hoidettu tälläkään kertaa moitteettomasti, sillä kilpailutus toteutettiin vastoin tarkastuslautakunnan tekemää päätöstä. Tarkastuslautakunta joutui täten esittämään valtuustolle tilintarkastuspalvelujen toimittajan valitsemista sopimuskaudelle, joka poikkesi myöhemmin päätettävien optiovuosien osalta tarkastuslautakunnan aiemmasta päätöksestä. Kunnan lakisääteisten tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisessa ainoa toimivaltainen on tarkastuslautakunta.

Kiteellä tehtiin vuoden aikana jonkin verran satsauksia kuntalaisten viihtyvyyteen. Esimerkkinä mainittakoon Postinrannan maauimalan ja sen ympäristön kehittäminen, yhtenäiskoulun rakentaminen, uuden terveysaseman kunnostaminen Kesälahdelle sekä aloitteen myötä nuorisotilan järjestäminen Kiteen keskustaan.

Kiteen kaupunki ei ole onnistunut riittävässä määrin luopumaan tuottamattomista kiinteistöistä tai löytämään niille uusia käyttötarkoituksia. Merkittävintä yksittäistä kiinteistöä, ns. Puhos-hallia, ei onnistuttu edelleenkään realisoimaan. Vuosi 2016 oli jo yhdeksäs vuosi, kun halli oli tyhjillään tai lähes kokonaan tyhjillään. Kaikkia Kiteen kaupungin käytössä olevien kiinteistöjen sisäilmaongelmia ei ole vielä saatu ratkaistua. Hammashuollon tilan sisäilmaongelmiin haettiin ratkaisua kunnostamalla nykyinen vuokratila.

Poliittisten ryhmien välisessä yhteistyössä on edelleen parantamisen varaa. Sovituista asioista tulee pitää kiinni. Kuntatalouden osalta mahdollisuudet yhteistyön rakentamiselle ovat nyt otolliset. Pian toimintakautensa aloittava uusi valtuusto voi lähteä uuteen valtuustokauteen kehittämään Kiteitä ilman aiempien valtuustokausien talousrasitteita.

Kiteellä ovat nyt aivan eri mahdollisuudet satsata kaupungin elinvoimaan kuin vielä muutama vuosi sitten. Tästäkin huolimatta kaupungin taloudenhoidon on oltava jatkossakin määrätietoista. Vuonna 2014 hyväksytty talouden tasapainotamissuunnitelma ja toimenpideohjelma olisi ollut aiheellista päivittää suunnitel-

tua nopeammassa aikataulussa tasapainotetun talouden sekä uusien haasteiden ja epävarmuustekijöiden vuoksi. Haasteitamme ovat esimerkiksi toimialueen elinkeinoelämän vaikeudet, edelleen korkea työttömyysaste, väestön heikko ja edelleen heikkenevä huoltosuhde, vähenevät verotulot, negatiivinen muuttoliike, kaupungin taseeseen sulautettavan Kesälahden vuokratiloyhtiön talousongelmat sekä maakunnallisiin toimintamalleihin ja valtiosuunniin liittyvät epävarmuustekijät.

Vuosi 2016 oli kuluvan valtuustokauden viimeinen kokonainen toimintavuosi. Kulunut valtuustokausi on ollut monessakin mielessä poikkeuksellinen. Uusi ja uudistunut valtuusto aloitti toimintansa kuntaliitoksen jäljiltä. Kiteellä toteutettiin uuden kaupunginjohtajan johdolla poikkeuksellisen tuloksekas talouden tehostamisohjelma. Useat luottamushenkilöt ovat todenneet tämän valtuustokauden olleen varsin intensiivinen ja jossain määrin rankkakin. Muutokset ovat vaatineet sitoutumista asetettuihin tavoitteisiin. Kaikkea ei voi suunnitella etukäteen, vaan matkan varrella on tullut vastaan yllätyksiä. Kiitän luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja muuta kaupungin henkilöstöä yhteistyöstä ja tehdystä työstä Kiteen ja kiteeläisten hyväksi kuluneella valtuustokaudella.

Sanna Halttunen
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO

Kiteen kaupunginvaltuusto on kuntalain mukaisesti asettanut tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (kuntalaki 121 §).

Arvioinnin perustana ovat olleet kaupunginvaltuuston talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kaupunginhallituksen 27.3.2017 § 104 hyväksymä vuoden 2016 tilinpäätös.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt toimielinten päätöksiin, ja kokouksissa on ollut kuultavina kuluneen vuoden aikana eri tehtäväalueiden johtavia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita.

Tarkastuslautakunta on tutustunut kokoustensa yhteydessä Tohmajärven rajavartioasemaan, Attendo Oy:n Tohmajärven toimipisteisiin ja Tohmajärven kunnan toimintaan. Vuoden 2017 alussa lautakunta tutustui Kesälahden terveysaseman tiloihin ja Kesälahtitalon tehostetun palveluasumisen yksikköön.

Osa lautakunnan jäsenistä on osallistunut 13.3.2016 ja 14.4.2016 tarkastuslautakuntien jäsenten koulutukseen.

Arviointitehtävän lisäksi tarkastuslautakunta on perehtynyt tilintarkastajan tilintarkastusraportteihin ja tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastuksen suoritti BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHTT Tuomo Pikkarainen 31.12.2016 saakka ja JHT, HT Taina Törrönen 1.1.2017 alkaen sekä avustavina tarkastajina JHT, HT Kaisa Lappalainen ja tarkastaja Minna Kuusela.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet vuoden 2012 syksyllä alkaneella toimikaudella (KV 3.12.2012 § 15) ovat olleet:

Varsinaiset jäsenet

Sanna Halttunen, pj.
Kyösti Partanen, vpj.
Keijo K. Haverinen
Eetu Keinänen
Sirkka-Liisa Mikkonen
Maija Timonen
Seppo Törrönen

Varajäsenet

Hilja Suvorova
Jouko Karppanen
Olavi Huovinen
Yrjänä Ikävalko
Liisa Pirhonen
Marjatta Ahveninen
Toivo Pykäläinen

Lautakunnan sihteerinä on toiminut 31.12.2016 saakka Tuomo Pikkarainen ja 1.1.2017 alkaen Taina Törrönen.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuvattuina Päiväkoti Kiepissä 9.5.2017

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta oli kehottanut aiempien vuosien arviointikertomuksissa ryhtymään riittäviin toimiin talouden tasapainottamiseksi. Vuoden 2012 lopussa kaupungin kertyneen alijäämän määrä oli 11,9 miljoonaa euroa. Kuluneina edellisinä vuosina tilinpäätökset ovat sittemmin olleet ylijäämäisiä, ja alijäämät on katettu. Kertynyttä ylijäämää on 10,3 miljoonaa euroa.

Ylijäämän syntymiseen vaikuttavia tekijöitä olivat muun muassa toimintakatteen paraneminen sekä verotulojen ja valtionosuuksien kasvu aiempina vuosina. Merkittävä vaikutus talouden tasapainottamiseen on ollut myös sillä, että toiminnan ja talouden reaaliaikainen seuranta on toteutunut viime vuosina hyvin. Talousarvion toteutumisen reaaliaikainen seuranta on mahdollistanut tarkastustoimen tehokkaan työskentelyn.

Tarkastuslautakunta on aiempina vuosina huomauttanut palvelutuotannon kannalta tarpeettomien kiinteistöjen myymisestä. Kuluneena vuonna oli tavoitteena

toimitilojen tehokas käyttö. Käytössä olevien tilojen tavoite oli 87 %, mutta toteutuma oli vain 79 %.

3. ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

3.1. Kaupungin talous

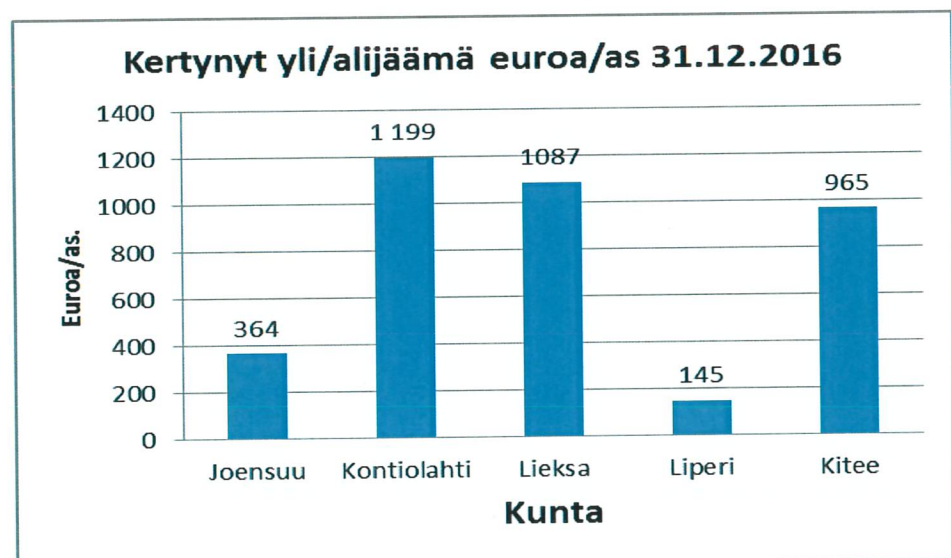
Kuten edellä on todettu, vuoteen 2012 saakka jatkunut negatiivinen talouskehitys katkesi vuonna 2013, josta alkaen tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäiset. Kyseinen vuosi oli myös ensimmäinen kuntaliitoksen (Kesälahti) jälkeinen vuosi. Vuoden 2012 lopussa purkautui myös sosiaali- ja terveystalousta Keski-Karjalan kunnille tarjonnut Helli-liikelaitos. Liikelaitoksesta oli eronnut jo vuonna 2011 Rääkkylän kunta.

Kuntaliitoksen ja Helli-liikelaitoksen purkautumisen myötä uuden Kiteen kaupungin organisaatio selkeytyi, ja taloudellista tilannetta paransivat kuntien yhdistymisavustus ja kuntaliitoksesta johtuva valtionosuuksien vähenemiskorvaus.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 23.6.2014 § 46 talouden tasapainottamissuunnitelman ja toimenpideohjelman vuosille 2014–2018 taseen mukaisen alijäämän 11,1 miljoonaa euroa kattamiseksi. Alijäämät katettiin jo vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan tilikauden ylijäämä oli 6,6 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen kertynyt ylijäämä oli vuoden lopussa 10,3 miljoonaa euroa, mikä on 965 euroa/asukas.

Seuraavassa on Pohjois-Karjalan suurimpien kuntien kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas 31.12.2016.

Kiteen kaupungin tuloveroprosentin kehitys on ollut seuraava:

<u>Vuosi</u>	<u>Kitee</u>	<u>Koko maa</u>	<u>Erotus</u>
2009	20,75	18,59	+2,16
2010	20,75	18,98	+1,77
2011	21,25	19,17	+2,08
2012	21,75	19,25	+2,50
2013	21,50	19,38	+2,12
2014	22,50	19,74	+2,76
2015	22,50	19,85	+2,66
2016	22,00	19,87	+2,13
2017	21,50	19,91	+1,59

Koko maan veroprosentin keskiarvo vuonna 2016 oli 19,87. Koko maan korkein tuloveroprosentti oli kuluneena vuonna 22,50 ja alhaisin 16,50.

Kaupungin toimintakate -63,6 miljoonaa euroa oli 1,8 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Edelliseen vuoteen nähden toimintakate pieneni 0,4 %.

Vuosikate oli vuonna 2016 tilinpäätöksen mukaan 9,149 miljoonaa euroa, ja 3,076 miljoonan euron poistojen jälkeen tilikauden tulos oli 6,074 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna tilikauden tulos oli 6,308 miljoonaa euroa.

Kaupungin lainamäärä on alentunut mittavista investoinneista huolimatta. Asukasta kohden lainaa oli vuoden lopussa 1 207 euroa (1 603 euroa/asukas vuonna 2015). Pohjois-Karjalan kuntien keskimääräinen lainamäärä oli ennakkotietojen mukaan 2 084 euroa/asukas ja koko maan 2 930 euroa/asukas.

Kaupungin talouden tasapainottamisessa on onnistuttu viime vuosina erinomaisesti. Kiteen kaupungin kuntatalous on tasapainossa. Kaupungilla on ollut talouden tasapainottamistarpeiden rinnalla mittavat investoinnit. Investointien myötä poistot ovat kasvaneet merkittävästi.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kaupungin veroprosentin maltillista alentamista voitaisiin jatkaa taloudelliset mahdollisuudet huomioiden.

3.2. Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.2.1. Kaupunginhallitus

Yleishallinto

Yleishallintoa työllistivät kuluneena vuonna merkittävästi Siun soten eli Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän perustamiseen liittyvät toimet sekä kuntaliitoksen valmistelu. Kuntaliitos kariutui korkeimman hallinto-oikeuden kumottua valtioneuvoston päätöksen Rääkkylän kunnan valituksen johdosta.

Yleishallinnon toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Merkittävänä voidaan pitää muun muassa kaupungin elinvoimaohjelman 2017–2020 hyväksymistä. Onnistumisina voidaan pitää myös kaupungin ylijäämäisiä tilinpäätöksiä viime vuosina sekä työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannusten alentumista.

Yleishallinnon tavoitteena ollut konserniohjeiden uusiminen siirtyi myöhemmin toteutettavaksi.

Kiteen työttömyysaste parantui edelliseen vuoteen nähden ja oli 18,2 % vuoden 2016 lopussa (20,2 % vuonna 2015). Pohjois-Karjalan työttömyysaste oli 18,0 % (18,3 % vuonna 2015). Koko maan työttömyysaste oli 13,6 % (14,4 % vuonna 2015).

Yleishallinto saavutti asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan hyvin. Konserniohjeiden uusiminen on tarpeellista.

3.2.2. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto

Tavoitteena ollut sivistystoimen hallinnon palvelujen järjestäminen laadukkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti toteutui. Tulosalueiden sisäisen arvioinnin tulokset ylittivät tavoitetason 4.

Sivistysjohtajan tehtävät oli liitetty va. perusopetuksen rehtorin tehtäviin. Päätoiminen sivistysjohtajan virka tuli haettavaksi vuonna 2017.

Tulosalueen toimintakate toteutui jokseenkin talousarvion mukaisena ja oli -260 095 euroa.

Tavoitteena ollut lastensuojelun toimenpiteiden ehkäiseminen varhaisen puuttumisen avulla on osoittautunut vaikeaksi mitata yhdellä rehtoreille suunnatulla kyselyllä.

Koulukuraattoritoiminta on vuonna 2016 vakiinnutettu kouluille säännöllisinä läsnäolopäivinä. Toiminnan säännöllisyys ja saatavuus sitä kautta on koettu oppilashuoltoa tukevana.

Varhaiskasvatus

Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvät rakenteelliset muutokset ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Päivähoidon, esiopetuksen ja leikkitoiminnan tuloksellisuustavoitteet toteutuivat. Perhepäivähoidon tavoitteena ollut 72 euron hoitopäivän hinta ylittyi ja oli 78,93 euroa. Päivähoidon bruttomenot olivat 10 988 euroa/lapsi (10 690 euroa/lapsi vuonna 2015). Kotihoitontukea saavien määrä oli 109 tavoitteen oltua 135. Edellisenä vuonna saajien määrä oli 123.

Varhaiskasvatuksen toimintakate oli –3,345 miljoonaa euroa, ja alitus talousarvioon nähden 242 160 euroa.

Perusopetus

Perusopetuksen toimintakate oli –10 011 552 euroa ja alitti talousarvion 274 059 eurolla. Perusopetuksen oppilasmäärä oli 859 (922 vuonna 2015). Em. oppilasmäärän lisäksi oli Puhoksen koululla ja Arppen yhtenäiskoululla turvapaikanhakijaoppilaita, joiden opetuksen kustannuksiin on saatu valtion erillisrahoitus.

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Perusopetus osallistui edellisen vuoden tavoin lukuisiin projekteihin. Näihin saatiin merkittävästi avustuksia.

Perusopetuksen kaikki kustannukset olivat 11 658 euroa/oppilas tavoitteen oltua 12 000 euroa.

Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutuksen toimintakate oli –1 834 446 euroa ja alitti talousarvion 107 081 eurolla. Sekä lukion että kansalaisopiston toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat. Lukion oppilasmäärä oli 160 (157 vuonna 2015). Oppilas-kohtainen kustannus oli 9 206 euroa/oppilas (9 653 euroa/oppilas vuonna 2015). Lukiossa otettiin käyttöön syksyllä 2016 uudet opetussuunnitelmat.

Kansalaisopiston kurssilaisten määrä oli 2 282, kun se edellisenä vuonna oli 2 190. Kurssien määrä oli 206 (196 vuonna 2015). Opistolla oli yksi projekti, johon saatiin 85 %:n avustus opetushallitukselta.

Vapaa-aikapalvelut

Kirjastopalveluiden yhdistyminen hallinnollisesti vapaa-aikapalveluihin toteutui vuoden 2016 alusta.

Vapaa-aikapalvelujen toimintakate oli –1 804 772 euroa, jossa oli alitusta talousarvioon nähden 74 720 euroa. Henkilöstön määrä oli vapaa-aikapalveluissa 22 eli sama kuin edellisenäkin vuonna.

Vapaa-aikatoimen toiminnallisia tavoitteita toteutettiin monipuolisesti kumppanuusperiaatteella. Kumppanuussopimuksia oli 41 (43 vuonna 2015).

Vapaa-aikapalveluiden tai yhteistyössä kumppaneiden kanssa järjestettyjen tapahtumien määrä oli 138. Uimahallin kävijämäärä oli 43 956 (45 150 vuonna 2015).

Vapaa-aikapalveluilla oli seitsemän eri projektia. Niihin saatiin noin 57 000 euroa avustuksia.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen toimintakate oli –102 910 euroa, jossa oli alitusta talousarvioon nähden 18 905 euroa. Tavoitteena ollut perusturvan ja sivistystoimen viranhalti-

joiden yhteistyön kehittäminen jäi tavoitteesta. Mittarina oli yhteiskuljetukset/määrä. Tavoitteena oli 5 yhteistä reittiä toteuman ollessa 2.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta saavutti asetetut tavoitteet tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan pääosin hyvin.

3.2.3. Perusturvalautakunta

Hallinto

Kulunut vuosi oli neljäs toimintavuosi, jolloin kaupunki hoiti sosiaali- ja terveystoimen ilman naapurikuntia. Vuoden 2017 alussa toiminta siirtyi Siun sotelle eli Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymälle. Eduskunnassa on valmisteilla uudistus, jonka mukaan julkisten sosiaali- ja terveystoimien järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 maakunnalle 1.1.2019 alkaen.

Perusturvajohtajan avointa virkaa on hoitanut 21.3.2016 alkaen sosiaali- ja perhepalveluiden päällikkö.

Perusturvan hallinnon toiminta-ajatuksena oli johtaa ja kehittää kaupungin sosiaali- ja terveystoimien tuottamista tehokkaasti ja taloudellisesti kaupungin strategian mukaisesti muuttuvissa olosuhteissa. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Toimintakate oli -1 115 502 euroa, ja alitus talousarvioon nähden oli 64 735 euroa.

Sosiaali- ja perhepalvelut

Sosiaalihuoltolaki uudistui vuoden 2015 alusta. Sosiaali- ja perhepalvelujen toimintakate oli -9 157 366 euroa, jossa ylitystä talousarvioon oli 103 317 euroa. Palveluiden ostot ylittivät talousarvion 376 866 eurolla. Suurin ylitys oli Honkalammen kehitysvammapalveluiden ostoissa, 212 343 euroa, ja muissa asiakaspalveluiden ostoissa, 163 154 euroa. Vertailukelpoisten toimintakatteiden mukaan sosiaali- ja perhepalveluiden nettomenot kasvoivat 269 000 euroa eli 3,0 %.

Toimeentulotuen asiakkaita oli 551 (570 vuonna 2015). Perustoimeentulotuki siirtyi 1.1.2017 Kelalle, ja kunnille jäi täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.

Tilinpäätöksen mukaan kuntalaiset ovat päässeet lähipalveluna lakisääteisessä ajassa viranomaiselle sekä saaneet päätökset lakisääteisessä ajassa.

Sosiaali- ja perhepalvelut -tulosalue saavutti asetetut toiminnalliset tavoitteet tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan pääosin hyvin. Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet alkuperäiseen talousarvioon nähden. Valtuusto myönsi vuoden lopulla lisämäärärahan tulosalueelle.

Terveyspalvelut

Terveyspalvelut toimivat toisen kokonaisen vuoden uuden terveyskeskuksen tiloissa. Tavoitteena ollut vastaanottopalvelujen saatavuuden parantaminen on pääosin toteutunut. Lääkärien ja hammaslääkärien virat on voitu pääosin täyttää. Tavoitteena on ollut, että tk-sairaalan resurssit riittävät porrastuksenmukaisen sairaalahoidon palvelun tuottamiseen. Tavoite on toteutunut. Tk-hoitopäivän hintatavoite 200,72 euroa/vrk ylittyi ja oli 239,64 euroa/vrk. Ylitykseen vaikuttivat muun muassa takautuvasti maksetut palkat.

Hoitajakäynnit ovat lisääntyneet. Tk-sairaalan hoitopäiviä oli 6 637 (7 821 vuonna 2015).

Henkilöstön täydennyskoulutusten toteutuminen ja osaamiskartoitukset kehityskeskustelun yhteydessä eivät täysin toteutuneet.

Erikoissairaanhoidon menoista tehtiin lokakuussa määrärahojen siirto perhe- ja sosiaalipalveluihin. Tästä aiheutui erikoissairaanhoidon menojen ylittyminen.

Kokonaisuudessaan terveyspalvelujen toimintakate oli -21 700 268 euroa, joka ylitti muutetun talousarvion 123 159 eurolla.

Terveyspalvelut-tulosalue toteutui pääosin tavoitteiden mukaisesti. Terveyskeskussairaalan ja asumispalvelujen välisessä hoitoketjussa edistytettiin aiempaan nähden.

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten tulosalueella lisättiin jo vuonna 2015 omaa palvelutuotantoa Peltolan ja Veteraanitalojen siirtyessä omaksi toiminnaksi. Samoin siirtyi Kiteen hoivakoti Mehiläinen Oy:ltä kaupungille. Muutos vaikutti taloussuunnitelmaan positiivisesti. Toimintojen kunnallistaminen lisäsi henkilöstön määrää. Vakinaisen henkilöstön määrä lisääntyi myös kuluneena vuonna ja oli 183 (166 vuonna 2015). Samanlaisesti väheni sijaisten ja työllistettyjen käyttö. Ostopalvelujen osuus kokonaisuudesta aleni ja oli 21,9 % (30,7 % vuonna 2015).

Ikäihmisten palvelujen piirissä kaikilla oli palvelusuunnitelmat. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä oli 89 % (88,3 % vuonna 2015). Säännöllisen kotihoidon piirissä oli yli 75-vuotiaista 13 % (12,5 % vuonna 2015). Ikäihmisten omaishoidontukea maksettiin 541 334 euroa (463 621 euroa vuonna 2015). Määrärahaa korotettiin vuoden lopulla.

Ikäihmisten palvelujen toimintakate ylitti muutetun talousarvion 140 967 eurolla ja oli -10 955 059 euroa.

Tarkastuslautakunnan mielestä ikäihmisten palveluissa saavutettiin tuloksellisuustavoitteet melko hyvin ja toiminnalliset tavoitteet kohtuullisen hyvin.

3.2.4. Ympäristölautakunta

Rakentaminen ja ympäristönvalvonta

Rakentamiseen liittyvien lupien ja ilmoitusten määrä on noussut noin 8,5 % vuoteen 2015 verrattuna. Suunnitelmakauden loppupuolella on odotettavissa ruuhkautumista jätevesijärjestelmien lupien käsittelyssä, mutta tällä hetkellä jätevesijärjestelmiä koskevien toimenpidelupahakemusten määrä on ollut vähäistä (15 kpl). Jätevesineuvontaa tehtiin vuonna 2016 yhteensä 105 kiinteistölle. Jätehuoltorekisterin päivitystä varten on palkattu yksi osa-aikainen toimistotyöntekijä puoleksi vuodeksi. Vakinaisen rakennustarkastajan irtisanouduttua loppuvuodesta on jouduttu palkkaamaan määräaikainen rakennustarkastaja. Ympäristölautakunnan alainen vakinainen henkilöstömäärä on ollut ennallaan ja oli vuoden lopussa neljä henkilöä.

Viranhaltijapäätösten lukumäärä oli 304, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Käsiteltyjen lupien ja ilmoitusten lukumäärä (valituskelpoiset) määrä oli 258 (253 vuonna 2015).

Varsinaisten rakennuslupien käsittelyaika oli 11 vrk tavoitteen oltua 30 vrk. Ympäristölautakunnan toimintakate oli -153 159 euroa ja alitti talousarvion 31 711 eurolla.

Ympäristölautakunnan toimintaa on vaikeuttanut rakennustarkastajien melko nopea vaihtuminen. Tarkastuslautakunnan mielestä lautakunta saavutti taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet hyvin.

3.2.5. Tekninen lautakunta

Hallinto, kaavoitus ja tukipalvelut

Kaavoitustoiminta on ollut vilkasta kuluneena vuonna. Vuoden aikana hyväksyttiin Korpelan ranta-asemakaava, Kiteentie, Hovintie, Tohmajärventie (koulukeskus ja ympäristö) -asemakaavan muutos sekä Paloaseman asemakaavan muutos. Lisäksi Meijerinrannan osayleiskaava tuli kokonaisuudessaan lainvoimaiseksi, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi Kiteen Vesikunnan valituksen. Pyhäjärven rantayleisosakaava tuli voimaan 10.3.2017 lukuun ottamatta 20 tilaa. Näistä on valitettu Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. UPM Kymmene Oyj:n ranta-asemakaavasta (Pyhäjärvi, Nivunki, Karjalanjärvi ym.) on valitettu Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Kaava ei ole miltään osin lainvoimainen. Oriveden ranta-osayleiskaava tuli voimaan lukuun ottamatta valituksen alaisia tiloja. Meijerinrannan asemakaavan muutos aloitettiin. Kiteen keskustan osayleiskaavan laadinta on aloitettu.

Kaupungin tonttivaranto on ollut tavoitteiden mukainen. Vähäinen rakennustoiminta kaupungin alueella ei ole luonut paineita tonttien riittävyydelle.

Siivous- ja ruokapalveluiden toimintakulut alittuivat, ja toimintakatteessa oli positiivinen tulos. Kesälahtitalon keittiö aloitti toimintansa. Siivous- ja ruokapalvelut ovat palauttaneet sisäisille asiakkaille myyntituottoja: ruokapalvelut 204 330 euroa ja siivouspalvelut 162 732 euroa.

Kaupungin omistamien asuntojen käyttöaste on ollut 65,94 %. Asuntojen määrä oli 43.

Vakinaisen henkilöstön määrä on alentunut kahdella ja oli 51. Sijaisten määrä on kohonnut viidellä ja oli 11. Määräaikaisten ja työllistettyjen määrä on alentunut.

Hallinnon, kaavoituksen ja tukipalvelujen toimintakate oli 1 229 801 euroa, joka alitti talousarvion 264 381 eurolla.

Toimitilat

Tavoitteena oli luopua Juurikan koulusta ja Kesälahden nuorisotalosta, mutta ne ovat vielä jääneet kaupungin kiinteistöiksi. Kiteen vanha työpajarakennus on purettu. Aurinkotalo kunnostettiin terveysasemaksi, ja samalla Kesälahden terveyskeskus on jäänyt pois käytöstä. Arppen yhtenäiskoulun viimeinen rakennusvaihe saatiin toteutettua tilinpäätösvuoden loppuun mennessä.

Kaupungin kiinteistöjen huoneistoala oli 71 534 m² (72 721 m² vuonna 2015). Palvelujen ostoissa saatiin säästöjä teknisen kiinteistönhoidon kilpailutuksen seurauksena.

Hoiva- ja hoitokäytössä olevien rakennusten neliömäärä aleni samoin kuin koulurakennusten. Asuntojen neliömäärä oli ennallaan samoin kuin kokoontumisrakennusten ja teollisuusrakennusten sekä toimistorakennusten. Toimitilojen käyttötavoite alittui ja oli 79 % tavoitetason ollessa 87 %. Käyttämättömien tilojen kustannukset olivat 547 948 euroa (333 977 euroa vuonna 2015). Syynä kasvuun ovat muun muassa selkeästi suuremmat lämmityskulut johtuen kylmästä talvesta ja Kesälahden vanhan terveyskeskuksen kertapoisto.

Toimintatuotot ylittyivät ja toimintakulut alittuivat talousarvioon nähden. Toimitilojen toimintakate oli +1 468 405 euroa ja toteutui 163 655 euroa talousarviota paremmin.

Kuntatekniikka

Yhdyskuntajätteiden käsittely on ollut Ekokem Oy:n vastuulla, ja biojätteet on luovutettu BioKymppi Oy:n biokaasulaitokselle. Kaatopaikkakaasu on käytetty lämpöenergiana.

Ekopisteiden ylläpito siirtyi 1.1.2016 Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n järjestettäväksi. Sen toiminta käynnistyi myöhässä, ja neljä Rinki-ekopistettä aloitti toukokuussa ja yksi elokuussa.

Metsänmyyntitulot kasvoivat talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti ja olivat 643 297 euroa. Kaupungin omistaman metsätalouden määrä on 3 100 ha.

Talviaurauskertoja oli 27, joka on seitsemän enemmän kuin pitkän ajan keskiarvo. Konekaluston käyttökustannukset alittuivat talousarvioon nähden. Avustettujen tienhoitokuntien määrä alentui ja oli 275 (288 vuonna 2015).

Kiteen vesihuoltolaitos on vuokrattu Kiteen Vesikunnalle. Tavoitteena on ollut jo pidemmän aikaa vuokrasopimuksen muuttaminen tuottojen mahdollistamiseksi liiketaloudellisesti oikealle tasolle. Tavoite ei ole toteutunut. Kesälahden vesi- ja viemärlaitosta on hoidettu omana toimintana.

Kaupungin vesilaitoksen alijäämä oli -64 851 euroa.

Kuntatekniikan tuotot ylittyivät ja kulut alittuivat talousarvioon nähden. Toimintakate oli -282 563 euroa, jossa oli alitusta talousarvioon nähden 136 274 euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimivalla kaavoituksella voidaan edesauttaa kaupungissa toimivien yritysten ja asukkaiden sekä kesäasukkaiden tyytyväisyyttä. Tällä olisi huomattava merkitys kaupungin verotuloihin ja asukasmäärän kehitykseen. Kokonaisuutena tekninen lautakunta saavutti taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet olosuhteet huomioiden hyvin.

3.2.6. Investoinnit

Talousarvioon oli varattu investointimenoihin 6 951 000 euroa, josta toteutui 3 765 408 euroa. Merkittävimmät investoinnit olivat Arppen yhtenäiskoulu ja Auringkotalon peruskorjaus terveysasemaksi.

Merkittävin toteutumatta jäänyt kokonaisinvestointi oli kaasun tankkausasema 1,365 miljoonaa euroa.

Toteutuneet suuret investoinnit ovat parantaneet kaupungin palvelujen tarjontaa. Käyttämättömien toimitilojen vuokraus- ja myyntiponnisteluja tulee jatkaa.

Yhteenveto

Henkilöstön sairauspoissaoloja oli 14,4 kalenteripäivää/hlö. Vastaava luku oli edellisenä vuonna 12,5 kalenteripäivää. Kasvua edelliseen vuoteen on 15,2 %. Kaupungilla ei ole voimassaolevaa lain vaatimaa tasa-arvosuunnitelmaa. Kaupunginhallitus on esittänyt 29.8.2016 § 234 tasa-arvovaltuutetun tasa-arvosuunnittelua koskevaan selvityspyyntöön liittyen, että kaupunki saisi lisäaikaa tasa-arvosuunnitelman laadintaan 30.6.2017 saakka johtuen kaupungin henkilöstössä tapahtuvista suurista muutoksista 1.1.2017 alkaen. Suurilla muutoksilla tarkoitettiin Rääkkylän liittymistä Kiteeseen ja Siun sotien aloittamista. Tarkastuslautakunta katsoo lisäajan anomisen 29.8.2016 tilanteessa perustelluksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hoidon porrastus terveyskeskussairaalan, tehostetun asumispalvelun ja asumispalvelujen välillä on saatu toimimaan paremmin.

Elinkeinojen kehittämiseen ja elinvoimaan tulee jatkossa panostaa. Työpaikkatavoitteesta on jääty jälkeen etenkin teollisten työpaikkojen osalta.

Kaupungin tilintarkastuspalvelujen kilpailutus toteutettiin vastoin tarkastuslautakunnan päätöstä. Tilintarkastuspalvelujen kilpailutuksen

valmisteluun osallistunut viranhaltija ylitti toimivaltansa. Tähän on hallinnon toimesta puututtu antamalla viranhaltijalle menettelystä suullinen huomautus. Tarkastuslautakunta katsoo hallinnon puuttumisen viranhaltijamenettelyyn riittäväksi.

Vuosi 2016 oli kaiken kaikkiaan valmistautumista muutoksiin. Vuoden aikana valmisteltiin Kiteen ja Rääkkylän kuntaliitosta valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Syksyllä valmistelu päättyi yllättäen, kun korkein hallinto-oikeus määräsi täytäntöönpanokiellon päätökselle. Marraskuussa tuli lopullinen korkeimman hallinto-oikeuden päätös, jossa aiempi liittymispäätös kumottiin. Siun soteen valmistautuminen puolestaan leimasi etenkin loppuvuotta 2016. Molemmat valmistelut ovat vaatineet hallinnolta ja muulta henkilöstöltä paljon ylimääräistä työtä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin ja taloudelliset tavoitteet kokonaisuutena erinomaisesti.

Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia luottamushenkilöitä ja kaupungin palveluksessa olleita kuluneesta toiminnallisesti ja taloudellisesti tuloksellisesta vuodesta.

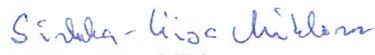
Kiteellä 16.5.2017

Sanna Halttunen, pj.

Kyösti Partanen, vpj.

Keijo Haverinen

Eetu Keinänen

Sirkka-Liisa Mikkonen

Maija Timonen

Seppo Törönen